

Recensie NRC ★★★★★ Voor iedereen

In zijn grandioze nieuwe voorstelling zoekt Micha Wertheim naar het contrast tussen licht en donker

Cabaret In 'Micha Wertheim voor iedereen' vraagt de cabaretier zich af hoe je je staande kan houden in een wereld die zó duister kan zijn. Hij is virtuoos in het scherp activeren van zijn publiek: „Zijn er mensen in het publiek die het prettig zouden vinden als ik, voordat we verdergaan, even afstand neem van volkerenmoord?”

„O jee: is dit weer een theaterexperiment van Micha Wertheim?” De cabaretier stelt de vraag die een deel van het publiek zal hebben gehad, na een onverwacht begin van zijn nieuwste voorstelling.

Wertheim (53) drijft leuk de spot met zijn publiek, dat graag interessant zou doen over hoe het zich kritisch door zijn o zo intelligente „theaterexperimenten” in de maling laat nemen. Maar, stelt Wertheim in *Micha Wertheim voor iedereen*: zijn publiek zal er vanavond niet bij zijn. „Deze voorstelling heet voor iedereen, en mijn publiek bestaat uit het soort mensen dat als ze horen dat het voor iedereen is zeggen: ‘nou, laat dan maar.’”

Typische Wertheim gebbetjes. Het blijkt, zoals bijna alles in het grandioze *Micha Wertheim voor iedereen*, zowel grappig als functioneel. Want dat kritische publiek, is dat wel écht zo kritisch? Met een simpele vraag had Wertheim het publiek deze vraag eerder zelf laten beantwoorden. Wertheim stelt dat onderdeel uitmaken van een groep al het kritische vermogen bij mensen laat verdwijnen. „Dit maakt cabaret ook zo ongelofelijk de kunstvorm van deze tijd: mensen vinden het fijn om met zijn allen gedachteloos te klappen voor een clown.”

Volkerenmoord

Wertheim is virtuoos in het leuk en scherp activeren van publiek. Gedurende de voorstelling verplaatst hij de schijnwerper geleidelijk van het gedrag van mak cabaretpubliek naar een ander soort publiek. Grappig laat hij zich na een ogenschijnlijke verspreking corrigeren. De kwestie die zo haarscherp op tafel wordt gelegd: is het minutieus op iemands woorden letten, terwijl je best weet wat er wordt bedoeld, nou wel de juiste vorm van kritisch denken?

Later heeft Wertheim plots een „punt van orde”: „Zijn er mensen in het publiek die het prettig zouden vinden als ik, voordat we verdergaan, even afstand neem van volkerenmoord?” Wie is er nou eigenlijk precies vóór genocide, vraagt Wertheim zich af. Zijn dit soort statements uiteindelijk niet vooral betekenisloze betrokkenheid bij de wereld?

Op verschillende manieren bewandelt Wertheim in de voorstelling het vlak van licht naar zwaar. We gaan van licht „slagroomtaartencabaret” tot het zware „theatercollege”. Van

de gelikte entertainer die ongeïnteresseerd tegen het publiek schreeuwt of ze er een beetje zin in hebben, tot het grootste donker, een verhandeling over antisemitisme, fascisme, Israël, genocide. Met de zwaarte komt meer ernst, hoewel er komische opmerkingen blijven als: „(...) En daarmee is de Matthäus-Passion een ongeloofelijk mooie en ontroerende oproep tot genocide.”

Micha Wertheim voor iedereen zit vol schijnbewegingen en wendingen die, al dan niet in retrospectief, grappig, mooi of betekenisvol zijn. Ook het begin van de voorstelling waarin er iets mis leek te gaan, blijkt te staan voor iets groters. Begrijp het geheel, laat Wertheim het publiek ervaren. Wéét wat licht is, wéét wat duister, en probeer precies in het midden te gaan staan. Aan een van beide uitersten is het leven niet echt of echt niet de moeite waard. Dat is een boodschap (en verklaring van de voorstellingstitel): voor iedereen.